

Ne još jedna s mora. Jedna za more!

Znanstvenici i znanstvenice Centra za istraživanje mora Instituta Ruđer Bošković u Rovinju predstavili su aplikaciju koja građane pretvara u čuvare mora i priobalja.

ROVINJ 8. lipnja 2026. - Svako ljeto napravimo desetke fotografija s mora. Zalasci, plaže, rive, kave, brodovi, tanjuri, noge u plićaku. Većina tih fotografija ostane zaboravljena u galeriji mobitela. U Rovinju su danas na Svjetski dan oceana, znanstvenici Centara za istraživanja mora Instituta Ruđer Bošković (IRB), lansirali kampanju koja tu svakodnevnu naviku pretvara u nešto korisno za znanost.

Pod nazivom **„Ne još jedna s mora. Jedna ZA more!“**, kampanja poziva građane da tijekom boravka uz more naprave jednu drugačiju fotografiju, fotografiju morske vrste, alge, meduze, školjke, ribe, morske cvjetnice, invazivne vrste, morskog otpada ili neobične pojave, te je prijave putem aplikacije **Crafting the Sea**.

„Poruka kampanje je jasna, ne tražimo najljepšu fotografiju mora, već opažanje koje može pomoći znanosti,“ objašnjava dr. sc. **Mirta Smodlaka Tanković**, predstojnica Centra za istraživanje mora **Instituta Ruđer Bošković** u Rovinju, te dodaje „Ljudi već fotografiraju more. Mi ih pozivamo da jednu od tih fotografija pretvore u podatak koji može pomoći istraživačima u stvaranju baze podataka korisne za znanost, obrazovanje i očuvanje prirode. Građani ne moraju biti stručnjaci, dovoljno je da pažljivo promatraju, fotografiraju i prijave ono što su uočili.“

Kampanju su znanstvenici pokrenuli u sklopu događanja **„Dan oceana i plavih inovacija 2026: Znanost i inovacije za održivo more“**, koje je okupilo istraživače, predstavnike lokalne i regionalne zajednice, upravljače zaštićenim područjima, predstavnike SME sektora, partnere i druge dionike uključene u zaštitu Jadranskog mora i održivo upravljanje obalnim područjima.

Tijekom programa predstavljeni su projekti **MIRAMAR**, **ALIENA**, **BRIGANTINE** i **NUTRIGEL**, s naglaskom na praćenje promjena u Jadranu, invazivnih vrsta, pametni monitoring mora, prijenos tehnologije i inovacije za održivu plavu ekonomiju. Održana je i panel rasprava **„Kako znanost i tehnologija mogu pomoći zaštititi mora i upravljanju obalom?“**, u kojoj se raspravljalo o zaštiti morskih ekosustava, klimatskoj otpornosti, novim tehnologijama i suradnji znanosti s lokalnim zajednicama i upravljačkim tijelima.

Panel je okupio Brunu Kostelića, voditelja Odsjeka za zaštitu prirode i okoliša u Upravnom odjelu za održivi razvoj Istarske županije, Sandra Dujmovića, ravnatelja JU Natura Histrica, dr. sc. Mirtu Smodlaka Tanković, predstojnicu IRB-CIM-a, dr. sc. Maria Špadinu, direktora SeaCras d.o.o., te Luciana Bega, predsjednika uprave Marservis d.o.o. i člana Gospodarskog vijeća HGK - Županijske komore Pula.

Središnji trenutak kampanje bio je interaktivni dio programa Blue Walk, Crafting the Sea Experience, tijekom kojeg su sudionici iz konferencijske dvorane krenuli prema obali i na licu mjesta isprobali kako aplikacija radi u stvarnom okruženju. Uz vodstvo istraživača, sudionici su učili kako prepoznati opažanje koje vrijedi prijaviti, kako ga fotografirati i kako ga kroz nekoliko jednostavnih koraka pretvoriti u prijavu.

Na taj je način kampanja pokazala svoju osnovnu ideju u praksi, da jedna fotografija ne mora ostati samo uspomena s mora, može postati podatak ZA zaštitu more.

Uz građansku znanost i aplikaciju Crafting the Sea, događanje je predstavilo i napredni tehnološki sloj zaštite mora. U sklopu programa Technology at Sea Showcase prikazane su

inovativne monitoring tehnologije i BRIGANTINE ASV sustavi, autonomna plovila bez posade namijenjena praćenju stanja mora i podmorja.

Autonomna plovila mogu ulaziti u osjetljiva obalna područja i plićake koji su često teško dostupni klasičnim istraživačkim plovilima. Opremljena su kamerama i specijaliziranim sensorima koji omogućuju multisenzorsko prikupljanje podataka, mapiranje morskog dna i snimanje stanja podmorja.

Posebna vrijednost ovih sustava je u povezivanju različitih vrsta podataka. Inovativni softverski sustavi omogućuju fuziju kemijskih, fizikalnih i multispektralnih podataka iz mora u stvarnom vremenu, čime se dobiva preciznija i cjelovitija slika morskog ekosustava.

„Aplikacija Crafting the Sea pokazuje kako se građani mogu uključiti u praćenje morskog života, a autonomna plovila i senzori pokazuju kako znanost razvija sve preciznije alate za razumijevanje promjena u moru. Zajedno, ta dva pristupa daju snažniju sliku stanja Jadrana, od opažanja građana do naprednih mjerenja u osjetljivim obalnim područjima“, istaknula dr. sc. **Mirta Smodlaka Tanković**.

Kampanja „**Ne još jedna s mora. Jedna ZA more!**“, nastavlja se tijekom ljeta kao poziv građanima, roditeljima, turistima, ronionicima, ribarima, nautičarima, šetačima i svima koji borave uz more da se uključe u praćenje morskog okoliša. Sudjelovanje je jednostavno: uoči, slikaj, prijavi.

Svaka pojedinačna prijava možda se čini malom, ali velik broj opažanja može pomoći istraživačima da bolje razumiju promjene u Jadranu. Zato je poruka kampanje jednostavna i pamtljiva: S mora već imamo dovoljno fotografija. Ovo ljeto napravimo jednu ZA more.

NAPOMENA: Događanje se organizira u okviru projekata MIRAMAR, BRIGANTINE, ALIENA i NUTRIGEL, uz suradnju relevantnih partnera i dionika uključenih u razvoj održivih rješenja za zaštitu Jadranskog mora i obalnih područja.

Izneseni stavovi i mišljenja isključivo su stavovi IRB-a i ne odražavaju nužno stajališta Europske unije, niti EU snosi odgovornost za njih.

